

door
Jetty Claus

loop, lees ik die namen met respect", aldus docent maatschappijleer P. Hirsch van het Bussumse Willem de Zwijger College. Hij nam het initiatief om met vijftien leerlingen en enkele docenten een boekje te schrijven over de school, leerlingen en docenten in de Tweede Wereldoorlog.

Het boekje kreeg de titel Scherven, omdat na vijftig jaar hele stukken van de geschiedenis ontbreken. Toch zijn de leerlingen van de vierde en vijfde klas Havo en Atheneum er met veel speurwerk en steun van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD) in geslaagd een beeld te vormen van die zwarte oorlogsjaren.

De meeste scholieren van het Christelijk Lyceum, zoals de school toen heette, probeerden onder de moeilijke omstandigheden toch lessen te volgen en examens te doen. De Joodse kinderen en docent werden naar verloop van tijd op last van de bezetter niet meer toegelaten. Enkele leerlingen en een docent kozen de kant van de Duitsers en waren lid van de NSB. Andere leerlingen gingen in het verzet.

De samenstellers van het boekje zijn vanaf december intensief met dit project bezig geweest. De research bracht vaak een heel aangrijpend relaas over een persoon aan het licht. Meestal waren het jongens en meisjes van hun leeftijd,

"Namen zeggen niets. Mensen komen pas tot leven als je uitzoekt wie zij waren en wat zij hebben meegemaakt. Als ik nu voorbij die gedenksteen in de hal van de school

Boekje over Bussums lyceum in oorlogstijd

14 MEI 1990

„Dit spreekt meer aan dan droge jaartallen”

Gooi en Eemlander

die werden gefusilleerd, omdat zij in het verzet zaten of die van Joodse afkomst waren en werden gedeporteerd naar een concentratiekamp.

Scholiere Xandra Brusse hield zich bezig met het levensverhaal van de Joodse leerlingen. „Via een buurvrouw kwam ik erachter, dat een nicht van oud-leerlinge Esther Souget bij mij in de buurt woonde. Die nicht vertelde mij weer dat Esther naar Engeland was verhuisd. Zij was getrouwd met Erwin David, die vroeger ook bij ons op school zat. Ik heb hen geïnterviewd, toen zij enkele weken geleden naar Bussum kwamen.”

Dat echtpaar overleefde de Jodenvervolgving, maar de meesten werden naar concentratiekampen als Sobibor of Auschwitz gedeporteerd en vonden daar de dood. De scholieren schetsen hun tragische levensverhaal met daarbij een foto of persoonsbewijs van de betrokkene.

Het ergste

„Het ergste vond ik wel die bezoeken aan het RIOD, waarbij ik de namen van mijn lijstje schrapt. Met een pennestreek zet je een kras door de naam: Hé, die is dood en die ook of niet”, aldus Hirsch. Volgens

de leraar maatschappijleer hebben de samenstellers van het boek zich wel „vertild” aan deze klus. „Het was veel minder eenvoudig dan we wel dachten. We hebben met nabestaanden en vrienden van omgekomen Bussumers gesproken en hebben dikke dossiers van de school in oorlogstijd doorgespit. Zo kregen we een berg informatie boven water en hebben daar een verhaal van gemaakt”, aldus Hirsch.

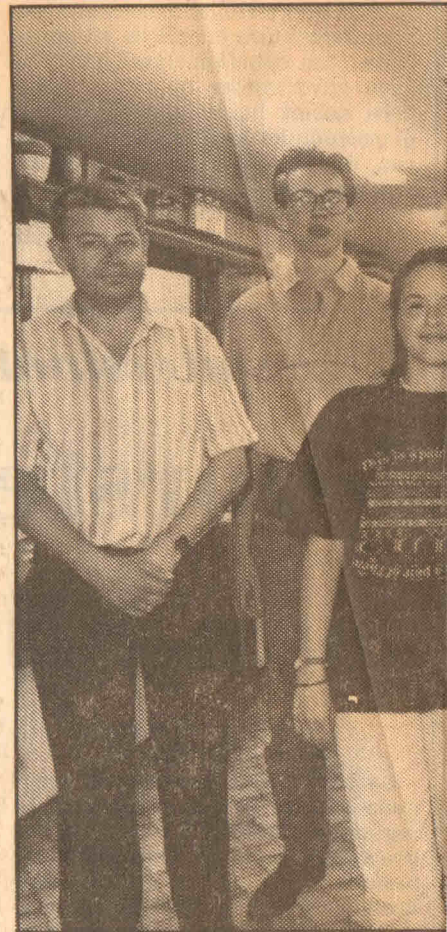
Het Christelijk Lyceum stond, volgens de scholieren, bekend als een anti-NSB-school. Toch had de Nationaal-Socialistische Beweging in deze regio nog heel wat aanhangers. Bij de Provinciale Statenverkiezingen in 1935 stemde 16,1 procent van de Naarders op de NSB, het hoogste percentage in de regio. In Bussum behaalde de NSB 12,1 procent van de stemmen. In het Brediuskwartier stemde zelfs 20,5 procent op de NSB.

Een NSB'er maakte gebruik van zijn macht om de schoolleiding te bedreigen. Rector Van Beusekom liet zich echter niet intimideren. Het gevolg was echter dat hij gegijzeld werd en anderhalf jaar in het kamp Beekvliet in St. Michielsgestel in de buurt van Vught vast zat. Na de oorlog heeft Van Beusekom te

gen deze NSB'er getuigd. Leerlingen van ouders die heulden met de vijand kregen na de oorlog geen (nood-)diploma.

Wasserij

Het Christelijk Lyceum heeft ook verzetshelden voortgebracht, zoals Fritjof Dudok van Heel. Hij zat bij de Orde Dienst en deed koerierswerk. In 1942 werd hij gearresteerd en werd een jaar later op de Leuserheide gefusilleerd. Tijdens zijn gevangenschap schreef hij dat vooral Joden zwaar mishandeld werden: „De Joden werden opgejaagd als wilde beesten, vielen zij neer, zo werden zij net zo lang geranseld tot zij opstonden en verder wankelden.” Hij schreef zijn briefjes op sigarettenvloeijs, die hij in de band van de binnenkant van zijn pyjama stopte. In de wasserij buiten de gevangenis werden zij eruit gehaald en gestuurd naar zijn verloofde. Een groep van tien scholieren heeft die verloofde, mevrouw E. der Kinderen geïnterviewd. De vrouw is nooit getrouwd. Fritjof zei bijna nooit wat over zijn activiteiten in het verzet. Zij is erachter gekomen door na de oorlog onderzoek te doen.

• Scholieren en leraar maatschappijleer van het Willem de Zwijger College waar het boek Scherven wordt gemaakt.

Het samenstellen van zo'n boekje over de oorlogsperiode heeft bij de leerlingen heel wat losgemaakt.

„Het is veel dichterbij gekomen.

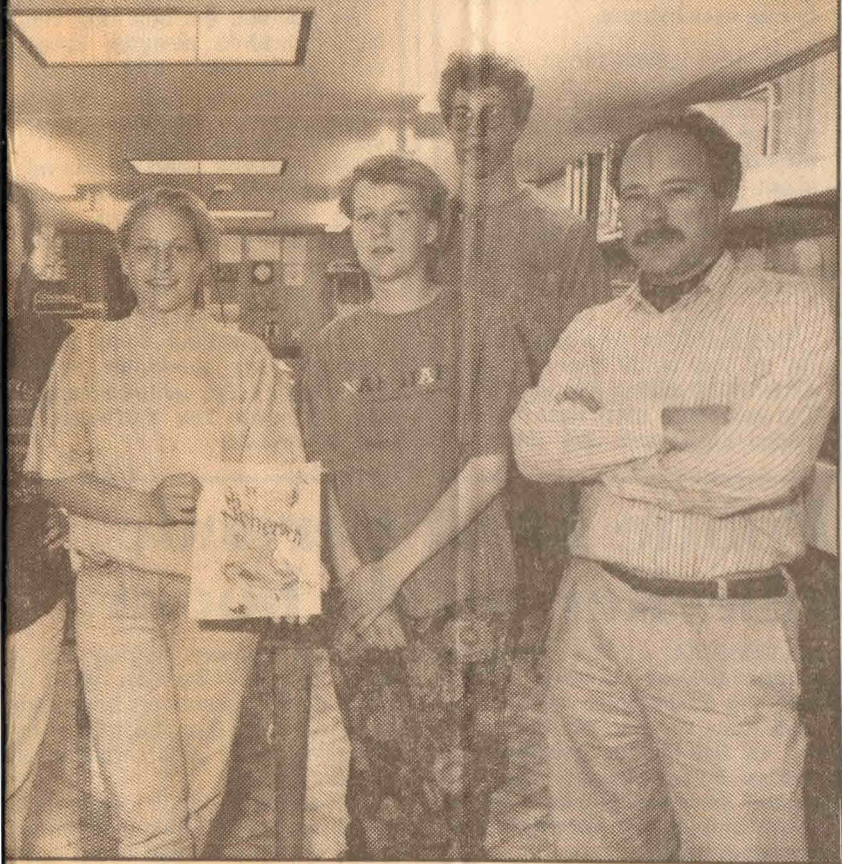

FOTO: TON KASTERMANS

er Paul Hirsch (rechts) in de ruimte van het Willem de Zwijger gedrukt.

Hiermee bezig zijn, spreekt veel meer aan dan een paar jaartallen tijdens de geschiedenisles. Tijdens de research had je op sommige momenten zelfs het gevoel dat je even

in die tijd leefde", aldus Jeanine van Biemen en Xandra Brusse. Scherven is in een oplage van 1500 stuks gedrukt en wordt aan de scholieren uitgereikt.